

TISKOVÁ ZPRÁVA
Kulatý stůl SKAV a EDUin:

Přechod žáků mezi základní a střední školou – jak by měl ideálně fungovat?

Jednoduchá řešení nejsou, test má funkci rozřazovací, ne srovnávací

1. 6. 2021 - Odstranění přijímacích zkoušek by pravděpodobně nenaplnilo naděje, které jsou do něj vkládány. Podle Petra Bannerta z MŠMT je *“debata složitá a citlivá a je jednoduché říci, že by se měly proměnit, ale složitě odpovědět jak.”* Jedná se o komplexní téma, k jeho řešení je nutné pokračovat v diskusi zahájené během *covidového roku* v návaznosti na principy Strategie vzdělávací politiky 2030+.

Právě v této době se rozhoduje o budoucnosti deváťáků, jakým směrem se vydají v následujících letech. Žáci obvykle přijímací zkoušky vnímají jako stresující záležitost, kde se rozhodne o jejich budoucnosti. Dominik Dvořák z Ústavu výzkumu a rozvoje vzdělávání PedF UK je označuje za součást *“antropologické události nebo přechodového procesu”*, který je ovšem složitější, trvá mnohem déle před samotnou zkouškou i po ní a *“neskončí rozhodnutím o přijetí nebo nepřijetí, ba ani adaptačním kurzem následující září.”*

Rozřazovací, nikoliv srovnávací funkce

“Přijímací zkoušky plní úlohu rozřazení, otázka je, zda to udělá čáru za těmi, které bychom opravdu chtěli,” řekl Jiří Kuhn, ředitel Gymnázium Bohumila Hrabala v Nymburku. Diskutující se nicméně shodli, že k nějakému způsobu rozřazování dojít musí. Někteří volali po zachování autonomie, kdy by mělo záležet na samotné škole, jakou metodu zvolí a zda a do jaké míry státní zkoušku využije. *“Druhou stranou problému je, jaká by měla být role základních škol při přípravě žáků na další studium, nakolik základní školy mohou a chtějí kompenzovat podporu rodiny tam, kde je nedostatečná,”* podotknul Dominik Dvořák. Podle něj by měla mít zkouška vysokou prediktivní validitu, tedy ukázat, kdo bude schopen vybranou střední školu úspěšně dokončit.

Návrhy na budoucí podobu přijímacího řízení – zaměřme se konečně na kompetence

“Když dostanu od zaměstnavatele úkol, musím provést analýzu, sehnat co nejvíce informací a pak ho řešit. V praxi to děláme přesně obráceně – kontrolujeme, zda uchazeči nemají kalkulačky. Jsou to zkoušky 20., ne 21. století,” zdůraznil důležitost dovedností a kompetencí Radko Sáblík, ředitel Smíchovské SPŠ a gymnázia. *“Ve [Strategii 2030+](#) jsme deklarovali, že zkoušky musí vycházet z cílů vzdělávání, nemělo by to být naopak, že se jim RVP přizpůsobují.”*

Úlohu CERMATu v určitém smyslu Jiří Kuhn ocenil: *“Nejsem si jistý, zda bychom vymysleli něco jiného, než je přijímací zkouška. Je to mechanismus, jak těch 30 nebo 60 lidí vybrat. Dávno jsme rezignovali na vlastní přijímací zkoušky, využití těch státních je jistá úleva.”*

Pokud zůstaneme u testů, tak zadání pro CERMAT by podle Romana Podleny z Gymnázia Matyáše Lercha v Brně a současně člena Učitelské platformy mohlo být následující: vytvoření širšího spektra modulových testů, tedy z jiných oblastí než z matematiky a češtiny – například přírodní vědy, humanitní obory nebo studijní předpoklady. Dále vytvoření “zásobníku testů”, tedy souboru otázek, kde si jednotlivé školy sestaví test na míru podle svých potřeb.

Nabízejí se i další metody: “*Mělo by být zohledněno [žákovo] dlouhodobé vzdělávání,*” říká Michaela Pažoutová ze ZŠ Mníšek pod Brdy. “*V případě velkého počtu žáků, ze kterých je třeba vybrat, by děti v druhém kole představovaly portfolia, například až po vyhodnocení motivačních dopisů.*” V této oblasti by ocenila pomoc státu v proškolení, jak vést pohovory, případně metodiky, jak sestavovat portfolia. Cílená a systematická podpora školám při tvorbě vlastního přijímacího řízení je jedním z šesti návrhů, které nabízí [Stanovisko SKAV: Jednotná přijímací zkouška – čas na změnu!](#)

Rok 2021 je příležitostí ke změně, sbírejme data, analyzujme

Podle Petra Bannerta je rok 2021 příležitostí analyzovat, jak jednotlivé školy k přijímacímu řízení přistoupily. První výsledky ukazují, že např. 11 % čtyřletých gymnázií Jednotné přijímací zkoušky ve svém přijímacím řízení nevyužilo. “*Dobrovolnost v letošním roce není příliš signifikantní,*” argumentoval Roman Podlena, “*ředitelé tuto možnost dostali v prosinci, znamenalo by to změnit dětem pravidla hry na poslední chvíli, nebylo by to vůči dětem fér.*”

Dominik Dvořák vidí jako jeden z úkolů více se zaměřit na analýzu dat, neboť: “*Pokud někdo dobře dopadne ve zkoušce CERMATu a je úspěšný v následujícím studiu nebo dokonce v zaměstnání, debata o kvalitě testů by potom odpadla.*” “*Data máme, ale v agregovaných podobách. Zákon nám je neumožňuje propojovat, vztáhnout k jednotlivci a sledovat trajektorii po dobu celého vzdělávání,*” upřesnil Petr Bannert.

Chybějící propojenost a dostupnost dat kritizuje i Jiří Kuhn: “*Když by byla databáze uchazečů, umožnilo by nám to vybrat si, které žáky chceme. Nevyužití techniky je škoda.*” Žáky by naopak nic neomezovalo vybrat si neomezený počet škol. Více možností pro žáky by ocenili nejen v rámci přijímacího řízení, ale i v budoucnu. V debatě několikrát zazněl požadavek na prostupnost systému, tedy možnost měnit typ školy v průběhu středoškolského studia.

###

Debatu sledovalo živě přes 30 diváků. Záznam z debaty naleznete na [YouTube SKAV](#).

Kontakt

SKAV: Mgr. Silvie Pýchová, +420 607 123 568, silvie.pychova@skav.cz
Sledujte aktuální informace o SKAV i na [Facebooku](#) a [Twitteru](#).

Kulatý stůl SKAV a EDUin

Kulaté stoly jsou veřejná diskuzní setkání pořádaná SKAV, z. s. a obecně prospěšnou organizací EDUin. Základní ideou a zároveň jejich hlavní funkcí je vytvořit místo pro otevřenou diskusi na aktuální témata vzdělávací politiky, naléhavé problémy rozvoje českého i zahraničního vzdělávání a školství a možnosti jejich řešení. Účastnické spektrum tvoří nejen učitelé, ředitelé, pedagogičtí odborníci či všeobecná veřejnost, ale i pracovníci MŠMT, krajů a zástupci médií. Kulaté stoly jsou realizovány obvykle jednou měsíčně za finanční podpory od Nadace České spořitelny.

O Stálé konferenci asociací ve vzdělávání, z. s. (SKAV)

SKAV je zastřešující platforma organizací, které usilují o progresivní změny ve vzdělávání. Je moderátorem smysluplné diskuze a advokátem klíčových témat. Centrem zájmu členů jsou co nejlepší podmínky pro učení žáků a co nejlepší vztahy mezi žáky a učiteli. Věříme, že smyslem vzdělávání je, aby každý mohl rozvíjet svůj potenciál, najít své místo ve společnosti a prožít spokojený život.

O EDUin

EDUin je obecně prospěšná společnost založená roku 2010 Tomášem Feřtkem, Zdeňkem Slejškou a Lucií Slejškovou. Posláním společnosti je dlouhodobě a systematicky informovat veřejnost a média o proměnách světa vzdělávání a vzdělávací politiky, propojovat odbornou a širokou veřejnost a kultivovat debatu o těchto tématech ve veřejném prostoru.

Přehled panelistů Kulatého stolu ze dne 31. 05. 2021

- Petr Bannert, MŠMT
- Dominik Dvořák, Ústav výzkumu a rozvoje vzdělávání PedF UK
- Jiří Kuhn, Gymnázium Bohumila Hrabala, Nymburk
- Michaela Pažoutová, ZŠ Mníšek pod Brdy
- Roman Podlena, Gymnázium Matyáše Lercha, Brno, Učitelská platforma
- Radko Sáblik, Smíchovská SPŠ a gymnázium, Praha